

Preek Romeinen 12,17-21

Zondag 26 mei 2019

Jaarthema 2018-2019 – *Leven is geven*

1. Jou krijg ik nog wel

Jou krijg ik nog wel! Je denkt het bij jezelf op het schoolplein. Over iemand iemand die jou loopt te pesten. Je weet niet wat je kunt doen, maar je denkt wel: wacht maar... Ik krijg je nog wel!

Het is het thema van heel veel films en series. Denk aan een klassieker als 'Gladiator'. Of aan series waarin de overspelige echtgenoot uiteindelijk gruwelijk door zijn vrouw wordt teruggepakt. Want er moet wraak genomen worden. Of je nu 2 uur wachten, of een heel seizoen, uiteindelijk wordt de ander teruggepakt. Harder dan je zelf geraakt bent het liefst. Net zoals Lamech, aan het begin van de geschiedenis (Genesis 4).

Waarom is wraak zo'n populair thema? Misschien wel omdat het in je eigen leven vaak niet zo gaat. Misschien dat in zo'n film iets gebeurt waar je zelf naar verlangt. Maar niet durft of mag. Maar wat zou ik eigenlijk het hem of haar betaald willen zetten.

Ook als 'fatsoenlijk christen' kan er van alles in je hart leven. Ik hoorde dat ds Wim Schaaij vorige week zondagmiddag hier een preek heeft gehouden over vergeving (wat trouwens iets moois is aan de middagdienst, dat je dan ook andere predikanten hoort). Hij zei: *In de kerk hebben we het met elkaar veel over vergeving. Maar weinig spreken we over wat het voor onszelf werkelijk inhoud om een ander te vergeven. Te weinig hebben we het met elkaar over hoe onze pijn uit het verleden ons vandaag de dag nog altijd kapot kan maken. Hoe het ons hart kan vullen met angst, gebrokenheid en met haat.*

Heeft hij gelijk? Dat je inderdaad te weinig met anderen in de gemeente kan praten over wat er in je hart leeft? Zowel in pijn als in haat? Het is in ieder geval een persoonlijk onderwerp. En ik ben blij met de momenten waarop er *wel* in huisbezoeken of bijbelstudiegroepen met elkaar over doorgesproken wordt.

Want die gevoelens zijn er zo maar. Ook al denk je misschien dat

ze er niet mogen zijn. En zo zijn er ook conflicten en ruzies waar je in kan zitten. Die je niet aan de grote klok hangt, maar ze zijn er wel degelijk. Met alle impact die het heeft. Op vriendschappen, families en ook op de gemeente.

In de brieven die je in de bijbel leest wordt er keer op keer voor gewaarschuwd. Dat was toen en dat geldt nog steeds. Want de eenheid van onze gemeente kan er door kapot worden gemaakt. Niet door eens een keer flink met elkaar te botsen of de confrontatie te zoeken, maar wel door wraakgevoelens die gekoesterd worden. Gedachten als: ik krijg je nog wel!

Ga bij jezelf vanmorgen na bij wie je dat hebt. Een collega die je negeert, degene die je pest en het gevoel geeft dat je niks waard bent. Iemand in de gemeente of familie? Iemand die je in het verleden heeft misbruikt? Een vriend die je keihard heeft laten vallen? Of degene die je heeft opgelicht.

Wat je me toen hebt aangedaan zal ik nooit vergeten. Wacht maar, vroeg of laat krijg je het voor de kiezen. Ik krijg je nog wel!

2. Maar wat heeft mij in de greep?

Paulus gaat er niet in mee. Niet omdat hij zegt: ‘doe is lief’ (SIRE). Jongens laten we het een beetje gezellig houden hier. Alles voor de lieve vrede.

Nee, niet bepaald. Hij kent God in zijn liefde en waarheid, in zijn genade en oordeel. Deze Paulus kan zelf harde dingen zeggen wanneer het gaat om onrecht, leugen en bedrog. Hij is vol van het evangelie van Jezus Christus en dat goede nieuws is niet soft.

Vanmorgen breken we ook het ene brood, wat tot zegen is voor velen. Zijn lichaam ging dus echt kapot. En de wijn wordt vergoten als teken van zijn bloed. Hoe overwint God zelf het kwade? Door zijn goede, geliefde Zoon te geven. Als redder en Heer.

Hij sterft om onze schuld te dragen. En dat toen wij nog vijanden waren. God dank dat hij niet als voorwaarde heeft gesteld: laat ze eerst maar naar mij toekomen en schuld belijden. Meteen na onze opstand kwam hij dichtbij en zei: mens, waar ben je? Wat heb je gedaan?

Daarin zien we Gods liefde en oordeel over het kwaad. Over jouw en mijn zonden. Want niet alleen doen mensen jou verkeerde dingen aan, waarin heb je zelf in gedachten, woorden en daden een ander het licht in de ogen niet gegund? In welke ruzies blijf je hangen? Welke wrok koester je in je hart? Wat heb je in relaties met anderen zelf laten liggen? En kapot gemaakt? Het zijn de dingen waar je je over schaamt. Die je niet aan de grote klok hangt.

Zonde heeft vanmorgen te maken met je koppige hart dat weigert het goed te maken, met je neiging tot ruzie maken. Dat je al jarenlang een conflict hebt met iemand in je familie omdat je zelf te koppig bent om een eerste stap te zetten.

En dan komt deze oproep vanmorgen naar je toe: laat je niet overwinnen door het kwade... Dat kan dus blijkbaar wel, dat je je laat overwinnen door het kwade. Hoe? Wanneer je kwaad met kwaad vergeldt (17) of wanneer je wraak neemt (19). Wanneer je liever een ruzie aanwakkert dan bijlegt.

En dan kan 'de gladiator' aan het eind wel de overwinnaar lijken, en een soort hemel binnengaan maar de keizer is dood. Zo kan je aan het eind van een serie denken: boontje komt om zijn loontje, maar de ander gaat ook verloren.

Terwijl God juist uit is op redding. Ook van je vijand! Genade is echt iets anders dan wraak. Het betekent hoop voor vriend en vijand. En daarom is dit de aansporing: overwin het kwade door het goede.

3. Ik keer mij tot God

Maar hoe dan? Juist als ik diep in mijn hart haatgevoelens ontdek. Als ik de ander het licht in de ogen niet gun. Als ik me zo diep gekwetst en beschadigd voel dat ik het helemaal niet *kan* opbrengen om een stap te zetten. Of als ik het niet durf om naar diegene toe te gaan die ik diep beschadigd heb.

Ik denk vanmorgen aan allerlei situaties. Ook in de gemeente. Van diepe pijn, van harde harten, van gedoe waar ik de helft niet van weet en misschien ook wel niet wil weten. En je denkt: het lijkt in de praktijk zo onmogelijk. Ik kan vanaf de preekstoel

mooie woorden spreken over vergeving, maar wat werkt het dan uit in de praktijk?

Hoe snel denk je niet bij de woorden van Paulus en de oproep van Jezus (Matteus 5): een mooi ideaal, maar niet realistisch. Volmaakte liefde, dat kan toch niet. En we verschuilen ons achter de uitspraak dat we toch ook zondige mensen blijven. En dat is ook zo, we blijven zondige mensen. Maar je gebruikt het als excuus om niet te hoeven veranderen.

En toch heeft Jezus het wel over die volmaakte liefde. God roept jou en mij op tot een nieuw leven. Als je vast zit in schuld, woede, wrok, *bekeer* je dan. Keer je tot de God. Dat is de boodschap van Jezus en zijn apostelen. Bekeer je, want Gods koninkrijk is dichtbij.

Bekering heeft te maken met de juiste verhouding tot God en de mensen om je heen. Het is waar het in het jaarthema steeds over gaat. Terug naar het Leven, naar Jezus en handen ophouden. Ik heb U nodig. Om ze te laten vullen, om ook zelf te kunnen geven.
Leven is geven.

Ik keer mij tot God. En dat bevrijdt van een ongezonde focus op mezelf. En daagt uit om om je heen te kijken. Paulus trekt 'em in Romeinen 12 ook heel breed. Probeer voor *alle mensen* het goede te doen. Dus voor je burens, ook degenen die je minder aardig vindt. Stel voor zover het in je macht ligt (want je kunt ook tegen grenzen aanlopen bij de ander) alles in het werk om met alle mensen in vrede te leven.

*

Keer je ook tot God als je wraak wilt nemen. Paulus wijst in Romeinen 12 op de wet van Mozes: Deuteronomium 32,35. Aan God komt de wraak toe.

In heel de bijbel keert dat terug: dat God rechter is. En dat hij het kwaad niet onbestraft zal laten. Denk aan de wraakpsalmen, maar ook aan het einde van Openbaring waarin het gaat over Jezus

Christus die als redder en rechter zal weerkomen om te oordelen te levenden en de doden. En dat is een scherp en rechtvaardig oordeel. Niemand kan zich dan verstoppen. Alles komt aan het licht.

Tot die tijd zal er nog veel zijn wat niet altijd bestraft wordt. En kan je te maken hebben met onrecht. Ook al draagt de overheid het zwaard (Romeinen 13), dat wil niet zeggen dat alles nu al wordt rechtgezet. Nabestaanden vinden vaak dat de straf te laag uitvalt en zijn teleurgesteld. En ook kan het gebeuren dat daders wegekomen met wat ze hebben gedaan.

Maar uiteindelijk zal God het laatste woord spreken. En daarom mag jij nu op aarde geen wraak te nemen op je vijand. Je mag iemand wel aangeven bij de politie en als kerken hebben we een meldpunt seksueel misbruik. Over je heen laten lopen is echt wat anders, maar zelf het recht in hand nemen en wraak nemen is niet de weg. Dat is aan God. Ik keer me in alles tot Hem.

4. Heer, help me in deze strijd

Laat dat je gebed zijn. Heer helpt me in deze strijd. Want een strijd kan het zijn. Het is nogal wat dat je wordt opgeroepen om je vijand lief te hebben. Het is makkelijker om te doen wat iedereen doet. Goed zijn voor je vrienden, vijanden te haten.

Als je Jezus wilt volgen dan word je uitgedaagd om stappen te zetten richting het echte en goede leven. Maar daar heb je dan ook moed voor nodig. En geloof.

Maar het mag dan wel concreet worden. Paulus wijst op nog een andere tekst: Spreuken 25,21-22. Wanneer je goed doet aan je vijand dan stapel je gloeiende kolen op zijn hoofd. Het is ook een uitdrukking in het Nederlands. Wat er oorspronkelijk mee bedoeld wordt is niet heel duidelijk, maar vaak wordt gedacht aan schaamte. Je vijand gaat zich schamen als jij goed doet. Want dat is ontwapenend. En verrassend.

Hier staat niet dat je niet je grenzen mag aangeven. Zeker als je zo beschadigd bent dat je daar heel je leven in blijft zoeken is het belangrijk om dat te zeggen. Kijk ook naar de aanbevelingen rond het voorkomen van seksueel misbruik: dat heeft alles met het bewaken van grenzen te maken. Paulus zegt hier ook niet dat je je

vijand bij je in huis moet nemen.

Maar als je nu ziet dat hij of zij honger of dorst heeft, wat doe je dan? Wat als jij die collega tegenkomt en ziet dat hij hulp nodig heeft. Wat doe je *dan*? Denk je: en nu zet ik het je betaald, ik laat je stikken, of denk je: maar God heeft me tot iets anders geroepen? Ik geef hem te eten, te drinken.

Spannend, want wat kan er wel niet gebeuren. Ook als je als dader vergeving vraagt aan iemand die hebt beschadigd. Je loopt het gevaar dat een ander je hulp of vergeving niet wil. Of opnieuw kwetst. Het is voor ons mensen veel makkelijker om in de slachtofferrol te kruipen of juist om stoer van je af te slaan (zoals in de films en series).

*

Maar dan verandert er uiteindelijk niks. En woekert het onkruid maar door (preek Wim). God is uit op iets anders. Op recht, op herstel, op liefde. Hij is uit op een zuiver hart, maar ook op het doorbreken van de spiraal van geweld en haat.

Want helaas is dat de realiteit. Dat het kwaad nieuw kwaad oproept. Slachtoffers van vandaag kunnen de daders van morgen worden. Zo kan het gaan. Slachtoffers van misbruik die later zelf hun kinderen misbruiken, slachtoffers van oplichting die anderen ook geen vertrouwen meer kunnen geven en in de fout gaan. Zonden die doorwerken in de generaties. Wat te denken van alle kinderen die in de wereld opgroeien met haatbeelden over anderen.

Hiermee zeg ik niet dat je als slachtoffer even veel schuld hebt als een dader. Bij misbruik bijvoorbeeld: laat je niet de gedachte aanpraten dat je het zelf hebt uitgelokt en je dus eigenlijk ook zelf schuldig bent. En ik zeg ook niet dat alle zonden even erg zijn. Waar het me ook gaat is dat het kwaad iets doet met je hart. En je ook als slachtoffer een strijd te voeren hebt om zuiver om te gaan met de pijn die je is aangedaan. En het koesteren van wraakgevoelens je in greep kan houden.

Dan heb je een strijd te voeren. En laat dan dit je gebed zijn: Heer, help me in deze strijd.

5. In uw vergeving leef ik nu

Dat is de boodschap van de kerk. Dat er in Jezus' naam vergeving is voor je zonden en hoop op herstel. En dat je ook troost mag ontvangen in je pijn en verdriet. En je zelfs met God mag worstelen, omdat je niet begrijpt waarom hij dat toeliet.

Heer, U kent mij. U weet hoe wraakzuchtig ik van nature bent. U weet hoe ik probeer om lief te hebben. Maar ook hoe moeilijk, bijna onmogelijk dat is bij diegene... Maar in Uw vergeving leef ik nu. Want U bent ook voor mijn zonden gestorven en opgestaan tot een nieuw leven.

Gelukkig maar dat onze God niet goedkoop omgaat met schuld, met recht, met genade. Hij is barmhartig en rechtvaardig. En daarom hoeft niet alles te blijven zoals het nu eenmaal is, al zullen bepaalde littekens er altijd blijven. Je hoeft niet te blijven hangen in schuld, in schaamte, in pijn. Je hoeft als christen niet te berusten in de zondeval. Dat je blijft zeggen: de last is te zwaar, de opdracht te groot.

Want ja, natuurlijk is de opdracht te groot! Die volmaakte liefde hebben we helemaal niet in ons. Maar, denk aan het lied dat we net zongen: Maar dat is Jezus, hij bevrijdt. Die liefde voor de vijand, die leren we alleen door in zijn spoor te gaan. Door zelf uit vergeving te leven en te leren om dan ook anderen te vergeven.

Zo gaan we de zomer in. Denk in die tijd eens na over die vijand van je. Over je eigen wrok en woede die een stap tot verzoening in de weg zit. En ga dan eerst maar voor hem of haar bidden, leg je hart open voor God. Ook de gevoelens van wraak. En dat je het liefst de ander alles betaald wil zetten. En laat je dan ook genezen door Gods liefde voor jou. Laat je overwinnen door het goede: de liefde van God voor jou.

En zet dan een moedige stap in geloof. Want daar word je toe geroepen. Niet tot wraak, maar tot moedige liefde.

De Heer zij met je!

Amen

Zondag 26 mei 2019

Liturgie Ablasserdam & Nieuw-Lekkerland

Votum en zegengroet

Zingen Liedboek 868: 1, 3 [Lof zij de Heer de almachtige koning der ere]

Tien Woorden

Zingen Gezang 242 [Ach, wat moet ik toch beginnen]

Gebed

Lezen Romeinen 12

Verkondiging

Zingen Gezang 177: 2, 3 [Heer, U bent mijn leven]

Dankzegging en voorbeden

Inzameling van de gaven

Viering heilig avondmaal [Formulier 5]

Zingen Psalm 116 [Tijdens de gaande viering]

Zingen Liedboek 793: 2 [Bron van liefde, licht en leven]

Zegen